

WSTĘP

Drogi Czytelniku, oddajemy w Twoje ręce kolejną książkę podejmującą problematykę zjawisk globalnych. Tematyka międzynarodowa w ostatnich latach zdominowała dyskusję w ramach Komitetu Prognoz. Początkowo zajmowaliśmy się zagrożeniami globalnymi, aby później przejść do problemów europejskich. Paradoksalnie, inspiracją do napisania tej pozycji była chęć powrotu do studiów nad przyszłością Polski. Uznaliśmy, że należy to rozpocząć od opisu uwarunkowań zewnętrznych, które mają wpływ na nasz kraj.

Przygotowując zarys tej książki chcieliśmy uzyskać odpowiedzi na szereg pytań związanych z funkcjonowaniem państwa w warunkach silnego oddziaływania otoczenia zewnętrznego. W praktyce skupiliśmy się na uwarunkowaniach globalnych.

W toku dyskusji zwróciliśmy uwagę na kilka problemów. Pierwszym z nich jest odmiennosc postrzegania i definiowania globalizacji, co wciąż, pomimo licznej literatury, prowadzi do nieporozumień i błędnych interpretacji. Postanowiliśmy pokazać, że postrzeganie to jest znacząco bardziej odmienne, niż nam się wydaje, gdy uwzględnimy pozaeuropocentryczny punkt widzenia.

Ponadto zauważyliśmy, że proces zmian jest często utożsamiany z globalizacją. Nie ulega wątpliwości, że współcześnie globalizacja jest główną i podstawową siłą napędową przemian, jednakże oprócz niej oddziałują również inne siły, których obecność jest zauważalna już we wcześniejszych okresach historycznych. Można wręcz powiedzieć, że zmiana jest procesem trwałym, towarzyszącym ludzkości od zarania dziejów.

Dopiero na tym tle można prowadzić rozważania na temat kondycji państwa we współczesnym świecie. W praktyce ograniczyliśmy bezpośrednie odniesienia do Polski na rzecz bardziej ogólnych, uniwersalnych analiz, które da się odnieść zarówno do naszego kraju, jak i innych podmiotów, w tym pozaeuropejskich. Bezpośrednie rozważania na temat przyszłości Polski planujemy w kolejnych pracach Komitetu Prognoz. Z tego powodu zdecydowaliśmy się nadać tej książce bardziej uniwersalny tytuł, uwypuklając znaczenie zmiany, która w naszej opinii powinna być napędzana różnymi czynnikami, w tym globalizacją.

Książka została podzielona na cztery części, w których zawarto 16 rozdziałów.

Pierwsza z części dotyczy zmian zachodzących w świecie i zawiera trzy rozdziały. Jerzy Kleer i Konrad Prandacki wskazali obecne i historyczne czynniki wywołujące zmianę. Bogdan Galwas podkreślił w swoim rozdziale rolę techniki

w procesach rozwoju. Z kolei Adriana Łukasiewicz opisała najnowszy, jeszcze nie w pełni poznany czynnik, tj. epidemię COVID-19.

Druga część książki dotyczy globalizacji. W tej części również znalazły się trzy rozdziały. Jako pierwszy został zamieszczony tekst Andrzeja Sopoćki, dotyczący ewolucji globalizacji i jej nowego kształtu. Drugi rozdział został napisany przez Juliusza Kotyńskiego. Autor ten opisał zmiany gospodarcze zachodzące w świecie i ryzyko z nich wynikające. Tę część zamyka rozdział Franciszka Kubiczka, przedstawiający za pomocą różnego rodzaju wskaźników miejsce Polski w świecie.

Trzecia część książki została poświęcona pozaeuropejskiemu spojrzeniu na globalizację. W tej części zamieściliśmy teksty pokazujące specyfikę podejścia do globalizacji i jej wykorzystania do własnych celów z punktu widzenia różnych regionów świata. Tę część zdominowało azjatyckie spojrzenie na globalizację. Rozpoczyna je Krzysztof Mroziewicz, pokazując perspektywę Indii. Kolejny rozdział przenosi nas do Afryki. Jego autor – Arkadiusz Żukowski – przedstawia Republikę Południowej Afryki na tle kontynentu i świata. Trzeci rozdział, napisany przez Krzysztofa Piaseckiego, umożliwia zapoznanie się z perspektywą Ameryki Łacińskiej. Ostatnie trzy rozdziały ponownie kierują uwagę na Azję. Czwarty w tej części, napisany przez Małgorzatę Burchard-Dziubińską, dotyczy Azji Środkowej. W piątym, autorstwa Katarzyny Nawrot, opisano problem integracji z punktu widzenia Azji Wschodniej. Ostatni, szósty, został napisany przez Zbigniewa Madeja i dotyczy Chin.

Czwarta część książki opisuje reakcje na globalizację. Jako pierwszy przedstawiamy rozdział Pawła Kozłowskiego, opisujący różne postawy, jakie przyjmują ludzie wobec globalizacji. W kolejnym rozdziale, napisanym przez Katarzynę Sobiech-Grabkę, poruszono problem globalnych efektów zewnętrznych. Trzeci w kolejności jest rozdział Jerzego Kleera, podejmujący problem integracji jako sposób reakcji na globalizację. Tę część zamyka rozdział Konrada Prandeckiego, dotyczący zdolności państwa do realizacji swoich polityk w uwarunkowaniach globalnych.

Całość książki została spięta krótkim zakończeniem, które bardziej wskazuje dalsze pytania badawcze nasuwające się w wyniku niniejszych rozważań, niż odpowiedzi i wnioski, które można znaleźć w poszczególnych rozdziałach.

Liczymy, że lektura książki zainteresuje Państwa, umożliwi znalezienie odpowiedzi na nurtujące pytania oraz zainspiruje do dalszych poszukiwań wiedzy.

Jerzy Kleer i Konrad Prandecki